

Nr 274.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag, m. m.; given Stockholms slott den 18 maj 1934.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag; och
- 2) lag om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag

till

Lag

med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger beträffande visst aktiebolag, där det provas nödigt för tillgodoseende av aktieägarnas bästa och tillika av hänsyn till allmänt väl, förordna att, utan hinder av vad i 91 § 1 och 2 mom. lagen om aktiebolag är stadgat, beslut om ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma skall äga giltighet, där det fattas å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma som sist hålles biträdes av minst tre fjärdedelar av de röstande och de som biträda beslutet tillika företräda såväl minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet som ock, där vissa aktiers rätt genom beslutet försämras, minst fyra femtedelar av nämnda aktier.

Förordnande varom nu är sagt skall avse viss tid, högst ett år, och må, om förhållandena därtill föranleda, av Konungen återkallas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 30 juni 1936.

Förslag

till

Lag

om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger, när särskilda skäl därtill äro, beträffande konkurs å vilken lagen den 23 maj 1932 med särskilda bestämmelser om konkurs äger tillämpning, efter framställning av förvaltarna bestämma viss dag, näst efter sex månader, efter vilken dag bevakning av fordran ej må ske i annat fall än då borgenär, från vilken betalning efter därom förd talan gått åter, vill göra sin fordran gällande i konkursen.

Har Konungen meddelat beslut som nu sagts, skall kungörelse om beslutet utfärdas av konkursdomaren samt genom dennes försorg skyndsamt anslås å rättens dörr och avsändas för att införas tre gånger, minst tre veckor mellan varje gång, i allmänna tidningarna och den eller de ortstidningar som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 maj 1934.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler, efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet, fråga om *lagstiftningsåtgärder i anledning av ifrågasatt rekonstruktion av vissa till den s. k. Kreuger-koncernen hörande företag.*

Föredraganden anför:

»Vid olika tillfällen ha åtgärder från statsmakternas sida påkallats av spörsmål uppkomna i anledning av den s. k. Kreugerkoncernens sammanbrott. Sålunda antogs i mars 1932 en lag om anstånd i särskilt fall med gälds betalning, vilken lag utfärdades den 14 i samma månad och gällde till den 1 därpå följande juni. Enligt denna lag ägde Konungen, där det med hänsyn till svår penningkris prövades oundgängligen nödigt för tillgodoseende av allmänt väl, efter hörande av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret medgiva gäldenär det anstånd med gälds betalning, som av omständigheterna påkallades. Med stöd av sålunda givet bemyndigande medgav Kungl. Maj:t genom förordning nämnda den 14 mars Aktiebolaget Kreuger & Toll och vissa detta företag närstående bolag och enskilda personer dylikt anstånd att gälla intill utgången av samma månad. Förlängt anstånd beviljades genom förordningar den 31 mars och den 29 april, enligt sistnämnda förordning intill utgången av maj 1932. Sedan det under anståndstiden visat sig att Aktiebolaget Kreuger & Tolls ställning påkallade en avveckling genom konkurs, blev det visserligen klart att konkurslagen härvid i stort sett borde äga tillämpning, men ock att konkurslagens bestämmelser icke vore avfattade med tanke på förhållanden av så säregen natur som de inom Aktiebolaget Kreuger & Toll föreliggande. Redan omfattningen av bolagets rörelse med dess förgreningar i ett flertal länder var ägnad att skapa stora svårigheter vid avvecklingen. Det befanns i följd härav erforderligt att genom särskilda lagbestämmelser bereda möjlighet till sådana avvikelser från konkurslagens stadganden som kunde anses betingade av omständigheterna. Vid remitterande till lagrådet den 10 maj 1932 av ett i sådant syfte upprättat förslag till lag med särskilda bestämmelser om konkurs anförde dåvarande chefen för justitiedepartementet — efter att ha berört de förhållanden som givit anledning till förslaget — att det vore av vikt att de avvikelser från konkurslagens regler som funnes påkallade icke erhöles större räckvidd än

som betingades av ett påvisbart behov. Särskilt angeläget vore att någon rubbning icke skedde i de rättsprinciper som reglerade konkursförfarandet, vilka principer väsentligen innefattades i borgenärs rätt till återvinning av konkursboet tillhörig egendom samt hans befogenhet att påkalla prövning av bevakade fordringar. Från dessa utgångspunkter borde den föreslagna sär-lagstiftningen begränsas till att avse — förutom några detaljföreskrifter — vissa stadganden angående avträdd egendoms förvaltning, framför allt bestämmelserna om förvaltningsorganens anordnande och reglerna om egendomens försäljning. Även om de särskilda bestämmelserna närmast krävdes med hänsyn till det berörda företags obestånd, borde de dock så avfattas att de kunde vinna tillämpning jämväl å annan konkurs, där denna vore av synnerligen säregen omfattning och beskaffenhet. Det framlagda lagförslaget hade utarbetats enligt de sålunda anförda grunderna. Förslaget blev genom proposition den 17 maj 1932 (nr 254) förelagt riksdagen och godkändes av denna. Lag i ämnet utfärdades den 23 maj 1932, varefter Kungl. Maj:t den 27 i samma månad förordnade att lagen skulle lända till efterrättelse beträffande Aktiebolaget Kreuger & Tolls och vissa detta bolag närstående bolags och enskilda personers konkurser.

Sedan förut omförmälda lag om anstånd i särskilt fall med gälds betalning ersatts av ny lag i ämnet den 31 maj 1932, erhöll Svenska tändsticks aktiebolaget med stöd av sistnämnda lag anstånd med gälds betalning till utgången av till en början augusti 1932 och därefter november samma år. Innan tiden för detta anstånd utgick träffade bolaget avtal med sina kreditgivare om deras medverkan till rörelsens fortsättande för en längre tid, och bolaget har därefter utan avbrott kunnat bedriva sin verksamhet såsom centralföretag för tillverkning och försäljning av tändstickor.

Under framhållande av den stora betydelsen av att en ifrågasatt rekonstruktion, innebärande en sammanslagning av de viktigaste av de företag som tidigare bildat Kreugerkoncernen, komme till stånd, ha tändsticksbolaget och förvaltarna i Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs i särskilda till Konungen ställda skrivelser hemställt om vidtagande av vissa för genomförandet av en sådan rekonstruktion erforderliga lagstiftningsåtgärder.

Tändsticksbolaget har anfört i huvudsak följande:

Vid det arbete som inom bolaget pågått för utredning och konsolidering av bolagets ställning hade betydande svårigheter mött särskilt ur två synpunkter. Den ena av dessa hänförde sig till bolagets industriella verksamhet och betingades av det förhållandet att åtskilliga tillgångar av tändsticksindustriell natur som tidigare tillhört andra delar av koncernen, närmare bestämt International Match Corporation och Aktiebolaget Kreuger & Toll respektive dotterbolag till sagda företag, numera direkt eller indirekt disponerades av International Match Corporation's konkursbo och Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkursbo. Den andra svårigheten hade uppkommit såsom en följd av den oklarhet som visat sig föreligga beträffande åtskilliga inbördes rättsförhållanden mellan ifrågavarande intressenter, en oklarhet som givit upphov till att dessa ömsesidigt gentemot varandra rest oerhörda ersättningsanspråk och jämväl framställt andra rättskrav. Sålunda framställda anspråk hänförde sig

till såväl faktiskt som rättsligt ytterst komplicerade och ovanliga förhållanden, vilka icke kunde överblickas förrän efter vidlyftig och tidskrävande fortsatt utredning. Storleksordningen av de tvistiga rättsförhållandena vore emellertid sådan, att tändsticksbolagets ställning såsom fortlevande företag bleve äventyrad, om de ömsesidiga omstridda anspråken komme att resultera i skyldighet för bolaget att utgiva någon avsevärd del av de fordrade beloppen.

Nu nämnda förhållanden i förening med den förhoppningen, att borgenärerna i de bägge konkursboen genom en gemensam förvaltning av till de olika intressegrupperna hörande tillgångar skulle kunna beredas möjlighet att återbekomma större värden än genom ett slutförande av de särskilda konkurserna, hade föranlett tanken på en rekonstruktion innebärande en sammanslagning av de viktigaste hithörande företagen. Härigenom skulle till gagn för alla parter nyss berörda tvistigheter mellan de olika grupperna kunna förlikningsvis biläggas samt tidskrävande och dyrbara utredningar och rättegångar undvikas, varjämte de nu åtskilda tändsticksintressena åter skulle bliva sammanförda till en stark enhet. Tändsticksbolaget hade så mycket mera kunnat ansluta sig till denna tanke som genom en lösning i sådan riktning den gamla svenska tändsticksindustrien skulle bevaras och göras livskraftig.

För att främja arbetet på en rekonstruktion hade sammanslutningar av de båda konkursboens borgenärer i samförstånd med tändsticksbolaget föranstallt om tillkallande av en internationell kommitté, bestående av herrar Norman Davis, New York, Hugh Kindersley, London, och Jacob Wallenberg, Stockholm, vilken kommitté sedan en tid tillbaka varit verksam i syfte att söka utforma en rekonstruktionsplan. Något definitivt resultat hade visserligen ännu icke uppnåtts, men arbetet hade fortskridit så långt att kommittén och de intresserade parterna för närvarande ansåge utsikter finnas för att en lösning i samförståndets tecken av föreliggande stora och svåra problem skulle kunna ernås. Vissa riktlinjer för den ifrågasatta rekonstruktionen vore ock upptradna, även om ovisshet rådde om huru skilda detaljer inom den tilltänkta ramen lämpligen låte sig utformas.

Ehuru den närmare utformningen av rekonstruktionsplanen sålunda ännu icke slutförts, rådde dock redan nu visshet om att såsom en väsentlig förutsättning för planens genomförande komme att erfordras — förutom en del fiskala lättnader och viss komplettering av de särskilda bestämmelser om konkurs vilka vore tillämpliga å Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs — att aktierna i tändsticksbolaget skulle kunna i obegränsad utsträckning förvärfvas av utlänningar och bolaget likväl vara berättigat äga alla slag av tillgångar som för närvarande tillhörde detsamma, ävensom framdeles förvärva för dess rörelse eventuellt erforderliga tillgångar.

Tändsticksbolaget ägde självt ingen fast egendom, men genom sina dotter- eller dotterdotterbolag ägde tändsticksbolaget dels ett större antal tändsticksfabriker på skilda orter dels en del fabriker, huvudsakligen för tillverkning av tändsticksmaskiner och i tändsticksindustrien ingående produkter, dels en del byggnadsfastigheter, dels jordegendomar, väsentligen avsedda för tillgodo-seende av koncernens behov av virke för tillverkning av tändstickor, papper, emballage och dylikt. Vad sistnämnda tillgångar beträffade utgjordes de huvudsakligen av följande: Jönköpings och Vulcans Tändsticksfabriksaktiebolags jordegendomar med en areal av 8,679 har och ett taxeringsvärde av 1,717,300 kronor, Aktiebolaget Katrinefors jordegendomar med en areal av 28,883 har och ett taxeringsvärde av 5,397,300 kronor, Aktiebolaget Skogsegendomens jordegendomar med en areal av 12,774 har och ett taxeringsvärde av 2,850,000 kronor samt Aktiebolaget Öfverums Bruks jordegendomar med en areal av 5,746 har och ett taxeringsvärde av 1,785,100 kronor. Därjämte ägde tändsticksbolaget genom dotterbolag dels aktier till ett nominellt belopp

av 771,000 kronor i Kraftaktiebolaget Gullspång—Munkfors, som hade ett aktiekapital av 9,800,000 kronor, dels ock hälften i Avesta—Storfors vattenfall, utbyggt för c:a 16,000 hästkrafter.

Undanröjandet av hindren mot utländskt rättssubjekts förvärv av aktier i tändsticksbolaget torde förutsätta ej blott att bolaget hos Kungl. Maj:t gjorde framställning om undantag från den inskränkning i förfoganderätten över vissa aktier i bolaget, som bleve en följd av den ifrågasatta ändringen i 1916 års lag, utan även att bolaget med avstående från rätten blott ett ringa led i en betydande industriell verksamhet av väsentligen internationell karaktär, i vilken utländskt kapital naturligen komme att i stor omfattning vara investerat. I fråga om tändsticksbolaget syntes därför någon begränsning av utländska rättssubjekts behörighet att förvärva aktier däri icke kunna eller böra upprätthållas, en uppfattning som ock syntes hava kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts proposition nr 217 till innevarande års riksdag angående vissa ändringar i 1916 års lag.

Man hade vid utarbetandet av den i det föregående berörda rekonstruktionsplanen förutsatt att dispenser av nyss angiven art skulle kunna utverkas. Det borde nämligen framhållas att tillgodogörandet av de naturtillgångar som enligt vad nyss sagts medelbart ägdes av bolaget utgjorde blott ett ringa led i en betydande industriell verksamhet av väsentligen internationell karaktär, i vilken utländskt kapital naturligen komme att i stor omfattning vara investerat. I fråga om tändsticksbolaget syntes därför någon begränsning av utländska rättssubjekts behörighet att förvärva aktier däri icke kunna eller böra upprätthållas, en uppfattning som ock syntes hava kommit till uttryck i Kungl. Maj:ts proposition nr 217 till innevarande års riksdag angående vissa ändringar i 1916 års lag.

Rekonstruktionsplanen förutsatte viss nyemission av aktier, varvid oundgängligen krävdes full rösträtt för alla nytillkomna aktier. Enligt bolagsordningen funnes i tändsticksbolaget för närvarande aktier av två slag, nämligen dels 900,000 A-aktier och dels 2,700,000 B-aktier, var aktie lydande å 25 kronor. Olikheten mellan dessa aktier vore allenast att var A-aktie medförde en röst och var B-aktie $\frac{1}{1000}$ röst. Det torde icke vara möjligt att låta de nuvarande B-aktierna, som till stor del ägdes av engelsmän, kvarbliva i sin ofördelaktiga ställning med avseende å rösträtten. En underlåtenhet att likställa de nuvarande B-aktierna i röstningsavseende med A-aktierna kunde för övrigt till och med äventyra rekonstruktionen, då för dennas genomförande de nuvarande B-aktieägarnas medverkan torde bliva erforderlig och sådan medverkan näppeligen kunde påräknas med mindre dessa aktieägare för sina aktier i röstningsavseende likställdes med de nyemitterade aktierna som, enligt vad förutsatt vore, skulle kunna ägas jämväl av utlänningar.

Emellertid torde tändsticksbolaget nödgas räkna med att svårigheter kunde möta mot avvägbringandet av beslut om sådan ändring i bolagsordningen att olikheten i röstvärde mellan A-aktierna och B-aktierna upphävdes. För sådant beslut fordrades nämligen dels enligt 91 § 1 mom. aktiebolagslagen enhälligt samtycke av alla ägare till A-aktier, vilkas rätt genom beslutet försämrades, dels enligt 91 § 2 mom. samma lag att beslutet fattades å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hölles, biträdades av samtliga röstande och dessa tillika företrädde minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet.

Att inhämta samtycke av alla ägare till A-aktier vore med hänsyn till aktiernas antal och stora spridning uppenbarligen omöjligt. Beträffande den i 91 § 2 mom. upptagna regeln torde väl möjlighet föreligga att vinna medverkan av aktieägare som företrädde minst tre fjärdedelar av aktiekapitalet. Där emot föreläge uppenbarligen fara för att enstaka aktieägare kunde komma att uppträda å den sista bolagsstämman mot en sådan ändring och tänkas kunde, att hotet om ett sådant uppträdande komme att obehörigen utnyttjas till skada för de verkliga aktieägarintressena. Det framstode som ytterst önskvärt att en pluralitet av tre fjärdedelar av de röstande kunde godkännas.

På grund av vad sålunda anförts har tändsticksbolaget hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med förslag till provisorisk lag, varigenom utväg bereddes till någon lindring i det i 91 § 1 mom. aktiebolagslagen uppställda kravet på enhällighet ävensom till godkännande av sådant beslut som avses i 91 § 2 mom., oaktat allenast tre fjärdedelar av de å den senare bolagsstämman röstande biträtt beslutet.

Förvaltarna i Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs ha i sin förutnämnda skrivelse — under återopande av tändsticksbolagets framställning rörande den tilltänkta rekonstruktionen — anfört följande:

Ett genomförande av rekonstruktionsplanen skulle förutsätta viss lagändring jämväl med avseende på Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkursavveckling. Det vore nämligen, om planen skulle kunna genomföras, i varje fall nödvändigt, att åtgärder snarast företoges i syfte att underlätta möjligheten att överskåda konkursboets förbindelser och bedöma förutsättningarna för en underhandsuppgörelse med de personer och sammanslutningar vilka vore borgenärer eller eljest hade förbindelser med konkursboet. De svårigheter som härutinnan yppat sig vore till en viss grad beroende därav att konkurslagens regler om bevakning av fordringar — i vilka regler den beträffande Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs gällande lagen den 23 maj 1932 med särskilda bestämmelser om konkurs icke gjort ändring — medgäve framställande av bevakningar under hela den tid konkursen påginge. De säregna förhållanden som rådde med avseende å konkursutredningen hade medfört att — churu bevakningstiden på sin tid väsentligt utsträcktes — redan hittills efterbevakningar till stora belopp (mera än 150 miljoner dollars) ingivits, varjämte det alltjämt funnes anledning att räkna med möjligheten av efterbevakningar till så betydande belopp att deras godkännande skulle förrycka bedömandet av konkursboets ställning. Det vore i främsta rummet ovissheten på denna punkt som framstode såsom ett väsentligt hinder icke blott i konkursförvaltarnas utredningsarbete utan framför allt mot fullföljandet av rekonstruktionsplanen.

Ur dessa synpunkter syntes det erforderligt att en utväg bereddes att så snart möjligt vore erhålla kännedom om samtliga de anspråk som överhuvud komme att bli gällande i konkursen. En lösning av nämnda spörsmål syntes icke kunna vinnas på annat sätt än genom lagbestämmelser, vilka begränsade tiden för borgenärens rätt att i konkursen anmäla bevakning.

Önskemålet att vid en avveckling av ett aktiebolag en viss tid fastställdes för framställande av fordringsanspråk hade också kommit till uttryck i svensk lagstiftning genom reglerna om kallelse å okända borgenärer vid bl. a. aktiebolags likvidation. Det torde ej kunna betraktas såsom ett otillbörligt ingrepp i borgenärernas frihet att i konkurs göra sina fordringar gällande, om, såsom här ifrågasattes, fordringsägarna i Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs efter en skäligen proklamatid — förslagsvis tre månader — uteslötes från rätten att bevaka nya fordringar, sedan konkursen pågått och borgenärerna sålunda haft tillfälle att framställa sina anspråk under en tid av mera än två år. Det torde för de borgenärer som här ifrågakomme ej heller vara förenat med nämnvärda praktiska svårigheter att redan nu anmäla sina krav i form av konkursbevakning, som för övrigt i mån av behov kunde ske reservationsvis.

På grund av vad de sålunda anfört ha konkursförvaltarna hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utfärdande av lagbestämmelser av angivna innebörd. Därjämte ha förvaltarna anfört att det under rekonstruktionsarbe-

tets fortsättning kunde komma att visa sig erforderligt att jämväl i vissa andra hänseenden — särskilt beträffande möjligheten att i konkursen lämna utdelning i annat än pengar — ändringar i gällande lag genomfördes. Det hade emellertid i rekonstruktionsplanens nuvarande läge icke syntts möjligt att ifrågasätta dylika ändringar redan vid innevarande års riksdag.

De av Svenska tändsticks aktiebolaget och förvaltarna i Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs nu gjorda framställningarna äro föranledda av de resultat, vilka den av tändsticksbolaget omnämnda internationella kommittén hittills uppnått. Framställningarna bygga på den uppfattningen att en rekonstruktion enligt de av kommittén uppdragna riktlinjerna skall visa sig praktiskt genomförbar, under förutsättning dock att viss medverkan lämnas av de svenska statsmakterna för undanröjande av hinder som visat sig föreligga på bolags- och konkurslagstiftningens område. Därtill torde såsom tändsticksbolaget antytt kunna erfordras vissa lättnader i fiskaliskt hänseende, vilka det torde ankomma på chefen för finansdepartementet att upptaga till behandling. Bortsett från dessa sistnämnda spörsmål skulle lagändring åtminstone tills vidare krävas allenast i två hänseenden, medan i övrigt fråga skulle kunna uppstå om meddelande av vissa dispenser från stadganden i lagstiftningen rörande inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom m. m.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till den ur olika synpunkter synnerligen betydelsefulla uppgift, som fullföljes av den nämnda internationella kommittén, synes det vara av vikt att möjlighet öppnas att, där så finnes kunna ske utan åsidosättande av någons behöriga intressen, medgiva undantag från sådana i svensk lagstiftning förekommande stadganden som skulle lägga hinder i vägen för en rekonstruktion enligt förenämnda riktlinjer. Då de nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna till sin natur icke äro särdeles ingripande samt ett dröjsmål med deras behandling kan befaras avsevärt försvåra rekonstruktionsarbetet, har jag icke ansett mig böra underlåta att redan nu upptaga de ifrågavarande spörsmålen till närmare övervägande.

Vad först angår tändsticksbolagets framställning rörande möjlighet till avvikelse från vissa av de i 91 § aktiebolagslagen givna bestämmelserna angående omröstning å bolagsstämma må anmärkas följande.

Beslut om ändring av bolagsordning i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma skall, för att äga giltighet, enligt bestämmelserna i 91 § 1 och 2 mom. aktiebolagslagen, såframt ej samtliga aktieägare förena sig därom, fattas å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie samt å den stämma som sist hålles biträdas av samtliga röstande, varjämte fordras såväl att dessa företrätt tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet som ock att, där vissa aktiers rätt genom beslutet försämras, ägarna av samtliga nämnda aktier samtyckt till beslutet.

För en ändring av tändsticksbolagets bolagsordning därhän, att alla aktier erhålla samma röstvärde, måste de nämnda reglerna framstå såsom ett hart när oöverstigligt hinder. Det är nämligen uppenbart att ett sådant samtycke av samtliga ägare av aktier av visst slag, som följer av bestämmelserna i 91 §

1 mom., i allmänhet icke kan åvägbringas i bolag där dessa aktier erhållit en vidsträckt spridning. Även om ett förslag till ändring av bolagsordningen i verkligheten måste anses lända jämväl ägarna av dessa aktier till gagn och en utomordentligt stor tillslutning från dem kan vinnas, måste man dock räkna med att aktieägare finnas, som ej erhålla kännedom om förslaget och vilka icke heller kunna anträffas med en påminnelse. Vidare föreligger ej sällan fara för att enstaka aktieägare vägra sin medverkan i förhoppning att kunna tillskansas sig fördelar. Utan större våda synes efter prövning av Kungl. Maj:t kravet på anslutning från dessa aktieägares sida kunna begränsas till att avse aktieägare, som företräda fyra femtedelar av de aktier vilkas rätt genom beslutet formellt försämrats.

Då i enlighet härmed ett beslut om ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma alltid, där genom beslutet vissa aktiers rätt försämrades, skulle biträdas av ägarna till minst fyra femtedelar av sådana aktier, torde några allvarigare betänkligheter icke möta mot att i särskilda fall den jämkning i bestämmelserna i 91 § 2 mom. kan medgivas att, på sätt tändsticksbolaget hemställt, i stället för samtycke av samtliga å sista stämman röstande tre fjärdedelar av antalet röstande bleve tillräckligt.

Beträffande härefter den av förvaltarna i Aktiebolaget Kreuger & Tolls konkurs begärda begränsningen av tiden för efterbevakning i konkursen synas invändningar däremot kunna resas — förutom ur synpunkten att det principiellt måste anses mindre lämpligt att särskilda regler givas rörande avvecklingen av en redan bestående konkurs — huvudsakligen på den grund, att svårigheter möta mot att på ett effektivt sätt sprida kännedom om ett beslut av sådan innebörd. De personer som kunna beröras av tidsbegränsningen torde nämligen kunna förutsättas till allra största delen utgöras av utlänningar. Med hänsyn till det betydande allmänna intresse som måste anses vara förenat med den föreslagna anordningen har jag likväl icke ansett nämnda betänkligheter böra utgöra ett avgörande skäl mot bifall till framställningen. Vad särskilt angår beslutets kungörande, torde det för övrigt icke saknas möjligheter att tillse, att detsamma bringas till allmän kännedom jämväl utom landets gränser, ehuru väl några bestämda regler för formen av denna publicitet knappast lämpligen kunna föreskrivas i lag. Emellertid torde den av konkursförvaltarna föreslagna tiden av tre månader få anses alltför kort i betraktande av att flertalet av dem som kunna beröras av begränsningen lära befinna sig utomlands. I följd härav synes en kortare tid än sex månader från beslutet icke kunna förordas. Det torde dock icke finnas anledning antaga att syftet med lagändringen härigenom skulle äventyras.

Därest en generell begränsning av tiden för efterbevakning skedde, skulle därav föranledas att personer, mot vilka talan om återvinning till konkursboet blivit anställd, under viss förutsättning, nämligen om rättegången rör återgång av betalning, skulle nödgas ingiva bevakning för att icke riskera att förlora all rätt i konkursen, i händelse av en för dem ogynnsam utgång av processen. En dylik konsekvens är ur olika synpunkter mindre till-

talande. Då de ifrågavarande återvinningssvarandena liksom beskaffenheten av deras anspråk äro för konkursförvaltningen kända, kan någon fördel näppeligen stå att vinna genom föreskrifter enligt vilka dessa personer åläggas verkställa bevakning redan innan de omtvistade rättsförhållandena blivit slutligen prövade. Lagbestämmelserna torde därför böra så avfattas, att tidsbegränsningen icke kommer att avse borgenärer vilkas fordringsrätt återupplivas i följd av bifall till av konkursboet väckt talan om återgång av betalning.

I enlighet med nu anförda grunder har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag samt lag om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag av den lydelse bilagor A och B till detta protokoll utvisa samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

Förslag
till
Lag
med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolags-
ordning för aktiebolag.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger, där det beträffande visst aktiebolag prövas nödigt för tillgodoseende av aktieägarnas bästa och tillika av hänsyn till allmänt väl, förordna att rörande beslut om ändring av bolagsordningen för bolaget i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma skall, i stället för vad i 91 § 1 och 2 mom. lagen om aktiebolag är stadgat, gälla att sådant beslut skall äga giltighet, där det fattas å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma som sist hålles biträdes av minst tre fjärdedelar av de röstande och de som biträda beslutet tillika företräda såväl minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet som ock, där vissa aktiers rätt genom beslutet försämras, minst fyra femtedelar av nämnda aktier.

Förordnande varom nu är sagt skall avse viss tid, högst ett år, och må, om förhållandena därtill föranleda, av Konungen återkallas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 30 juni 1936.

Bilaga B.

F ö r s l a g

till

L a g

om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser.

Härigenom förordnas som följer:

Konungen äger, när särskilda skäl därtill äro, beträffande konkurs å vilken lagen den 23 maj 1932 med särskilda bestämmelser om konkurs äger tillämpning, efter framställning av förvaltarna bestämma viss dag, näst efter sex månader, efter vilken dag bevakning av fordran i konkursen ej må ske.

Har Konungen meddelat beslut som nu sagts, skall kungörelse om beslutet utfärdas av konkursdomaren samt genom dennes försorg skyndsamt anslås å rättsens dörr och avsändas för att införas tre gånger, minst tre veckor mellan varje gång, i allmänna tidningarna och den eller de ortstidningar som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen.

Utan hinder av beslutet äger, då betalning efter därom mot borgenär fördr talan går åter, borgenären bevaka sin fordran i konkursen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 maj 1934.

Närvarande:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 11 maj 1934, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag, samt

2) lag om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, föredrogos inför lagrådet av tillförordnade byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsassessorn Carl Gustaf Hellquist.

Lagrådet lämnade förslagen utan andra erinringar än att *dels* åt första stycket av förslaget till lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag lämpligen borde givas det innehåll att Konungen äger beträffande visst aktiebolag, där det prövas nödigt för tillgodoseende av aktieägarnas bästa och tillika av hänsyn till allmänt väl, förordna att, utan hinder av vad i 91 § 1 och 2 mom. lagen om aktiebolag är stadgat, beslut om ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma skall äga giltighet under de i förslaget angivna förutsättningarna, *dels ock* tredje stycket i förslaget till lag om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser borde för större tydlighets vinnande inarbetas i förslagets första stycke.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 maj 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler lagrådets den 16 maj 1934 avgivna utlåtande över de den 11 maj 1934 till lagrådet remitterade förslagen till *lag med särskilda bestämmelser om vissa beslut rörande ändring av bolagsordning för aktiebolag* samt *lag om begränsning av tiden för efterbevakning i vissa konkurser*.

Med förmälan att lagrådet mot förslagen endast framställt ett par erinringar av huvudsakligen formell natur, hemställer föredraganden — under framhållande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen syntes kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlåtande i allmänhet stadgade tid gått till ända — att förslagen, efter jämkning i de av lagrådet angivna hänseendena, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.
